

SIEDMY DEŇ

449/2016

www.inky.sk

22. 5. 2016

sedmina času – od siedmeho do siedmeho – predchut' Božieho Pokoja – dar Nedele

Jednou z vecí, ktoré sú pre Starý zákon nesmierne dôležité, je zachovávanie soboty. Stačí si vypočúť napríklad toto: „*Hovor Izraelitom a povedz im: Pánove sviatky, ktoré zasväťte slávnostným zhromaždením, sú tieto: šesť dní budete konať svoju prácu, siedmy deň bude dňom úplného odpočinku so svätým zhromaždením. Vtedy nesmiete konať nijakú prácu, to je Pánova sobota, odpočinok vo všetkých vašich bydliskách.*“ (Lv 23,2n SSV), alebo: „*Šesť dní budete pracovať, v siedmy deň je však Pánova svätá sobota, deň odpočinku. Každý, kto bude v sobotu pracovať, musí zomrieť! Nech Izraeliti zachovávajú sobotu a nech ju svätia z pokolenia na pokolenie ako večnú povinnosť zmluvy. Nech je ona na večné znamenie medzi mnou a Izraelitmi, lebo za šesť dní Pán stvoril nebo a zem, v siedmy deň však odpočíval a oddychoval!*“ (Ex 31,15–17). Samotné slovo „sobota“ značí v preklade „odpočinok“. Čiže nie v sobotu sa má odpočívať – ale každý siedmy deň je vyhradený odpočinku a preto je aj nazvaný *sobotou* Pána zástupov. Prečo je ale sobota tak dôležitá?

Je označená ako *povinnosť Zmluvy*. Bolo by vcelku jednoduché na siedmy deň aplikovať zásadu z desiatkov¹: Všetok čas patrí Bohu. Boh vo svojej štedrosti a prajnosti dáva človekovi 6/7 všetkého času, aby ho voľne využíval pre seba a podľa seba. Ale 1/7 si ponecháva – a táto 1/7 človeku nepatrí, je Božia a preto s ňou človek má nakladať podľa Božích zámerov a plánov. Bolo by to, iste, pravdivé a nedá sa tomu nič vytknúť, Písmo to tak aj chápe, keď píše: „*siedmy deň ... je Pánova sobota*“ – čiže deň, ktorý je Pánov, ktorý patrí a náleží Pánovi, nie nám.

Ale toto je len začiatok. Pretože otázka, ktorá je hneď druhá v poradí, znie: Dobré, ale aké má Boh zábery a úmysly s týmto časom? Čo teda ako ľudia máme konať, či nekonať počas tejto 1/7 času? A odpovedá Písmo: „*svätá sobota, deň odpočinku ... nech Izraeliti zachovávajú sobotu a nech ju svätia z pokolenia na pokolenie ako večnú povinnosť zmluvy.*“ A tieto tri slová – odpočinok, svätenie, zmluva – nám otvárajú bránu do sveta Siedmeho dňa.

Na Počiatku bol Siedmy deň. Možno sa teraz zarazíte a poviete si: Ale veď Genezis hovorí, že počiatok sveta sa odohral v prvý deň stvorenia, nie v siedmy! Pravda. Ale *pred* prvým dňom bol... práve ten Siedmy deň, Pánova sobota. Celé dielo stvorenia je akoby veľkým kruhom od Soboty k Sobote, od Siedmeho dňa k Siedmemu dňu. A čo to znamená?

Na počiatku je „*Nekonečne dokonalý a sám v sebe blažený Boh*“ (KKC 1). Trojičné spoločenstvo Boha. Spoločenstvo spočívajúce v dokonalom a úplnom Pokoji. Niet v ňom žiadnych túžob, žiadnych vášní, žiadnej zmeny. Nie preto, že by Boh bol apatický, ľahostajný, alebo niečo podobné. Naopak, je to Pokoj Dokonalosti. Pokoj, ktorý nastáva vtedy, keď už neexistuje nič, po čom by ešte bolo možné túžiť, neexistuje nič, čo by ešte chýbalo, nič, čo by sa ešte malo zmeniť. Všetko je dokonalé, završené, naplnené a sama blaženosť dosahuje na stupnici hodnotu nekonečna. Toto je Boží Pokoj, Boží Šabbat. Boží „Siedmy deň“.

A potom Boh „*podľa číro dobrotivého rozhodnutia slobodne stvoril človeka, aby mu dal účasť na svojom blaženom živote*“ (KKC 1). Nie z potreby. Z lásky. Nie, aby niečo získal, ale aby sa

s niečím podelil: so svojim Pokojom, ako svedčí Písmo: „*Pokoj vám zanechávam, svoj pokoj vám dávam*“ (Jn 14,27 SSV). Začína sa Sedem dní stvorenia sveta. Boh tvorí svoje dielo, završuje ho – a potom vovádza naspäť do onoho Siedmeho dňa, do svojho Pokoja, do samého Božieho Trojičného Života. To je okruh Stvorenia, zmysel Vesmíru a povolanie každého človeka: „*Usilujme sa teda vojsť do onoho pokoja, aby nik nepadol*“ (Hebr 4,11 SSV).

Ako nás už asi napadlo, onen Siedmy deň Stvorenia v skutočnosti ešte nenastal. Ježiš o Otcovi hovorí: „*Môj Otec pracuje doteraz, aj ja pracujem*“ (Jn 5,17 SSV). Siedmy deň nastane až na samom Konci. Keď bude stvorenie sveta definitívne završené.

A ako s tým súvisí nedeľa – onen siedmy deň týždňa?

Nedeľa, Deň Pána, ona 1/7 nášho času, ktorá nie je naša, ale Božia, je predchut'ou tohto Pokoja, Siedmeho Dňa na samom Konci Vesmíru. Je ochutnávkou toho, čo raz bude v plnosti. Je prorockým ohlasovaním a svedectvom celému svetu o tom, čo raz naplno príde. A hlavne – je veľkým Božím darom. Je pozvaním už tu a teraz, raz za týždeň, odložiť veci tohto sveta, ktorými sa tu, na zemi, musíme zaoberať – a na okamih už akoby vstúpiť do budúcnosti, v ktorej bude všetko v Bohu a s Bohom završené v kráľovstve. Už tu a teraz na okamih žiť akoby už v Nebi.

Je to súčasne náš záväzok Zmluvy s Bohom: Žijeme dýchame preto, aby čím skôr nastal tento Boží Pokoj, aby sa všetko završilo a zjednotilo v Kristovi (porov. Ef 1,10) a aby sme my boli toho súčasťou. A preto raz za sedem dní slávime nedeľu, Pánov Deň, čas Neba na Zemi – aby sme si sami pripomenuli, kam smerujeme a aby sme celému svetu aj takto pripomenuli a ohlasovali, kam smerujeme nielen my, ale celý Vesmír – a kam môžu s nami smerovať aj oni!

Je to teda deň odpočinku od práca a námah – ako predchut' onoho Pokoja na konci dní. Je to deň radosti – ako predchut' Radosti Kráľovstva, ktorá v nás je už teraz, ale úplne bude až potom. Je to deň spoločenstva – ako predchut' dokonalej jednoty Oslávenej Cirkvi v Nebi, ktorej sa tu, na zemi, učíme. A je to aj deň bohoslužby – ako aktu vďaka a oslavy Boha za to, že môžeme byť toho všetkého súčasťou!

Svet, v ktorom žijeme, ide opačným smerom. Oslavuje výkon, majetok, jeho bohom je ekonomika – a v mene tejto túžby odsúva stranou rodinu, spoločenstvo, vzťahy, kultúru, osobnú dokonalosť i rast jednotlivca, ktorý je redukovaný na „ľudský zdroj“, „pracovnú silu“ a pod. Ako kresťania – misionári a vyslanci v tomto svete – sa mu v mnohom musíme priblížiť, asi rovnako, ako keď misionár v džungli zanecháva moderný spôsob života a prispôsobuje sa životu domorodcov, ktorým slúži. A tak chodíme do rovnakého zamestnania ako ľudia sveta, naše deti navštevujú rovnaké školy, ako deti sveta. Ale práve nedeľa je tým prorockým znamením, kedy na jeden deň úplne odložíme všetky spôsoby tohto sveta a jeden deň naplno žijeme podľa Kráľovstva a už ako v Kráľovstve, v jeho čírej kráse a radosti. Jednoducho preto, že to milujeme. Aj preto, aby sme si znova a znova pripomenuli, kam smerujem. A aby sme boli i pre svet znamením, z ktorého aj oni môžu vidieť, kam nás Boh pozyva a ako vyzerá Kráľovstvo.

¹ porov. katechéza č. 446

DO PRAXE: Ako svätiteľ nedeľu?

KKC 1166 "Cirkvev slávi veľkonočné tajomstvo podľa apoštolskej tradície, ktorá má svoj pôvod v samom dni Kristovho vzkriesenia, každý siedmy deň, právom nazvaný dňom Pána (Dominica), alebo nedeľou".⁴⁰ Deň Kristovho vzkriesenia je zároveň "prvým dňom týždňa" pamiatka "prvého dňa" stvorenia a "ôsmym dňom", keď Kristus po svojom "odpočinku" cez Veľkú sobotu začína deň, "ktorý urobil Pán... deň, ktorý nemá večera".⁴¹ Jeho stredobodom je "Pánova hostina", lebo práve tu sa celé spoločenstvo veriacich stretáva so vzkrieseným Pánom, ktorý ich pozýva na svoju hostinu.

KKC 2041 Cirkvené prikázania sa stavajú do tej línie mravného života, ktorý sa viaže na liturgický život a ním sa žije. Závazný charakter týchto pozitívnych zákonov, vydaných pastorálnou autoritou Cirkvi, má za cieľ zabezpečiť veriacim nevyhnutne potrebné pre ducha modlitby, pre mravné úsilie a pre rast v láske k Bohu a bližnému.

KKC 2042 Prvé prikázanie ("V nedeľu a v prikázaný sviatok zúčastniť sa na omši") žiada od veriacich účasť na eucharistickej oslave, na ktorej sa zhromažďuje kresťanské spoločenstvo v deň, ktorý pripomína Pánovo zmŕtvychvstanie.

KKC 2185 Počas nedeľ a dní ostatných prikázaných sviatkov sa majú veriaci zdržiavať takých prác a činností, ktoré by im bránili uctievať Boha, čo je najvlastnejšou náplňou Pánovho dňa, konat skutky milosrdenstva a vhodne si uvoľniť telo a ducha.¹⁰² Nevyhnutné domáce práce alebo veľmi užitočná činnosť v záujme spoločnosti poskytujú legitímne ospravedlnenie voči predpisu o nedeľnom odpočinku. Veriaci musia dbať, aby takéto výnimky nevedli k zvyklostiam, ktoré by boli škodlivé náboženstvu, rodinnému životu a zdraviu.

KKC 2184 Tak ako Boh "v siedmy deň odpočíval od všetkých diel,... čo stvoril a učinil"(Gn 2,2), aj ľudský život má svoj rytmus práce a odpočinku. Ustanovenie Pánovho dňa prispieva k tomu, aby sa všetci tešili na čas oddychu a pracovného voľna, aby sa mohli venovať rodinnému, kultúrnemu, spoločenskému a náboženskému životu.

KKC 2186 Kresťania, ktorí žijú v pohodlí, nech si pripomenú svojich bratov, ktorí majú tie isté potreby a tie isté práva, a nemôžu si odpočinúť pre chudobu a biedu. Kresťanská nábožnosť už tradične zasväcuje nedeľu dobrým skutkom a pokorným službám nemocným, chorľavým a starcom. Kresťania môžu svätiť nedeľu aj tým, že venujú svojej rodine a svojim blízkym čas a starostlivosť, na ktoré cez iné dni v týždni nestačia. Nedeľa je aj dňom na uvažovanie, dňom na ticho, na pestovanie kultúry a meditáciu, čo všetko napomáha vzťahaniu vnútorného a kresťanského života.

Dies Domini 67 – Prostredníctvom nedeľného odpočinku môžu nájsť svoj správny rozmer aj každodenné starosti a úlohy: hmotné veci, o ktoré sa znepokojujeme, uvoľňujú miesto duchovným hodnotám; osoby, s ktorými žijeme, opäť nadobúdajú v pokojnejšom stretaní a dialógu svoju pravú tvár. Tie isté prírodné krásy - mnohokrát ničené pod tlakom logiky, ktorá sa obracia proti človeku, - možno znovu objavovať a hlboko vychutnávať. Nedeľa, deň pokoja človeka s Bohom, so sebou samým i s blízkymi, sa tak stáva aj chvíľou, v ktorej je človek povolán venovať dajaký pohľad obdivu prírode, a dať sa strhnúť do tej obdivuhodnej a tajomnej harmónie, ktorá podľa výroku svätého Ambróza "prostredníctvom neporušiteľného zákona svornosti a lásky" zjednocuje rozličné prvky vesmíru do "zväzku jednoty a pokoja". Človek sa stáva potom vedomým - podľa slov Apoštola - že "všetko, čo Boh stvoril, je dobré a nemá sa zavrňovať nič, čo sa prijíma so vzdávaním vďaka, lebo sa to posväcuje Božím slovom a modlitbou" (1Tim 4,4-5). Ak teda po šiestich dňoch práce - pre mnohých vlastne už po piatich - človek hľadá určitý čas na rozptýlenie a na dôkladnejšiu starostlivosť o ďalšie stránky svojho života, zodpovedá to opravdivej potrebe v plnom súlade s evanjeliovým poslanstvom. Veriaci je povolán preto vyhovieť tejto požiadavke a zladit' ju s prejavmi svojej osobnej i spoločnej viery, ktorá sa prejavuje v slávení a svätení Pánovho dňa. Preto je prirodzené, že sa kresťania zasadajú o to, aby aj v zvláštnych okolnostiach našich čias občianska legislatíva pamätala na ich povinnosť svätiť nedeľu. V každom prípade je povinnosťou ich svedomia organizovať nedeľný odpočinok tak, aby bolo možné zúčastniť sa na svätej omši, zdržovať sa prác a záležitostí nezlučiteľných so svätením Pánovho dňa s jeho typickou radosťou a potrebným odpočinkom ducha i tela.

Dies Domini 68 – Aby však potom samotný odpočinok nevyšiel naprázdno, alebo aby sa nestal prameňom nudy, musí prinášať duchovné

obohatenie, viac slobody, možnosť venovať sa kontemplácii a vytvárať bratské i sesterské spoločenstvo. Veriaci nech si vyberajú spomedzi kultúrnych podujatí a zábav, ktoré ponúka spoločnosť, tie, ktoré lepšie zodpovedajú životu podľa evanjeliových príkazov. Takýmto spôsobom nedeľný a sviatočný odpočinok dostane "prorocký" rozmer, lebo potvrdzuje nielen absolútny primát Boha, ale aj primát a dôstojnosť osoby vzhľadom na požiadavky spoločenského a ekonomického života. Určitým spôsobom v predstihu zobrazuje "nové nebo" a "novú zem", kde bude oslobodenie z otroctva potrieb definitívne a úplné. Stručne, deň Pána sa tak stane najopravdivejším spôsobom aj dňom človeka.

KKC 2186 Kresťania, ktorí žijú v pohodlí, nech si pripomenú svojich bratov, ktorí majú tie isté potreby a tie isté práva, a nemôžu si odpočinúť pre chudobu a biedu. Kresťanská nábožnosť už tradične zasväcuje nedeľu dobrým skutkom a pokorným službám nemocným, chorľavým a starcom. Kresťania môžu svätiť nedeľu aj tým, že venujú svojej rodine a svojim blízkym čas a starostlivosť, na ktoré cez iné dni v týždni nestačia. Nedeľa je aj dňom na uvažovanie, dňom na ticho, na pestovanie kultúry a meditáciu, čo všetko napomáha vzťahaniu vnútorného a kresťanského života.

KKC 1167 Nedeľa je hlavným dňom liturgického zhromaždenia, keď sú veriaci povinní zísť sa spolu, "aby počúvali Božie slovo, mali účasť na Eucharistii, pripomínali si umučenie, zmŕtvychvstanie a oslávenie Pána Ježiša a vzdávali vďaka Bohu, ktorý ich "Kristovým vzkriesením" znova splodil pre živú nádej".

KKC 2176 Slávenie nedele zachováva mravný predpis, ktorý je prirodzene zaznamenaný v srdci človeka, "vzdávať Bohu vonkajšiu, viditeľnú, verejnú a pravidelnú úctu na znak jeho všeobecného dobrodenia voči ľuďom".⁹⁰ Nedeľná bohoslužba plní mravný príkaz Starej zmluvy, z ktorej preberá rytmus a ducha, keď každý týždeň oslavuje Stvoriteľa a Vykupiteľa človeka.

KKC 2177 Nedeľná oslava Pánovho dňa a Eucharistie je stredom života Cirkvi: "Nedeľa, keď sa podľa apoštolskej tradície slávi veľkonočné tajomstvo, sa musí zachovávať v celej Cirkvi ako hlavný deň prikázaného sviatku".

KKC 2181 Nedeľná Eucharistia je základom a potvrdením celej kresťanskej praxe. Preto sú veriaci povinní zúčastniť sa na Eucharistii v predpísaných dňoch. Výnimky môžu ospravedlniť vážne dôvody (napríklad choroba, starostlivosť o malé deti). Dišpenz môže udeliť miestny farár. Tí, čo svojvoľne neplnia túto povinnosť, dopúšťajú sa ťažkého hriechu.

KKC 2180 Prikazom Cirkvi sa definuje a spresňuje Pánov zákon: "V nedeľu a v iných dňoch predpísaných sviatkov sú veriaci povinní zúčastniť sa na svätej omši".⁹⁷ "Tomuto prikázaniu zadosť učiniť, kto je prítomný na svätej omši, ktorá sa slávi podľa katolíckeho obradu v samotný sviatočný deň, alebo večer predchádzajúceho dňa.

Dies Domini 63 – Kristus prišiel uskutočniť nový "exodus", dať slobodu utláčaným. On v sobotu vykonal mnoho uzdravení (porov. Mt 12,9-14 atď.), určite nie preto, aby rušil deň Pána, ale aby naplno realizoval jeho význam: "Sobota bola ustanovená pre človeka, a nie človek pre sobotu" (Mk 2,27). Postaviac sa proti príliš legalistickému vysvetľovaniu niektorých svojich súčasníkov a rozvíjajúc opravdivý zmysel biblickej soboty, Ježiš, "Pán soboty" (Mk 2,28) vracia zachovávaniu tohto dňa jeho oslobodzujúci charakter, sledujúci súčasne rešpektovanie Božích práv i práv človeka. Týmto sa vysvetľuje, prečo sa kresťania, ktorí ohlasovali oslobodenie uskutočnené v Kristovej krvi, cítili byť oprávnení preniesť význam soboty na deň vzkriesenia. Kristova Veľká noc totiž oslobodila človeka od otroctva ešte radikálnejšieho, ako bolo to, čo ťažilo utláčaný ľud: od otroctva hriechu, ktoré vzdala človeka od Boha, vzdáva ho aj od seba samého i od iných a rozsieva v dejinách vždy nové zárodoky zloby a násilia.